

HET EEMIEN PROTOCOL

Een historische psychologische thriller

John van de Geest

Een spannend vervolg op De Hemus Code

INHOUD

ISBN: wordt toegevoegd bij definitieve uitgave

Omslag: volgens afzonderlijke productieopdracht

Redactie en boekopmaak: productie-editie

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur, met uitzondering van korte citaten voor recensies en besprekingen.

Alle rechten voorbehouden.

© 2026 John van de Geest

Uitgave in eigen beheer

Eerste editie · 2026

John van de Geest

Een historische psychologische thriller

Het Eemien Protocol

COLOFON

Maar dat iedere generatie opnieuw moest beslissen wat zij met de waarheid deed.

Niet dat de tijd kon worden veranderd.

Misschien was dat de ware betekenis van het Eemien Protocol.

En ergens diep onder de bodem van het Eemmeer bleef een bron stromen die ouder was dan hun herinneringen.

Achter hen bleef het archief gesloten. Voor hen lag de ochtend.

Ditmaal liet ze hem niet los.

Thomas pakte haar hand.

Wat onder het water had gelegen, zou niet langer bepalen wat boven het water moest gebeuren.

Voor het eerst voelde ze geen behoefte om terug te kijken.

Marieke keek naar de overkant.

Ze hadden geleerd dat een geheim niet verdwijnt wanneer je het begrijpt. Soms verandert het alleen van vorm. Een naam wordt een document. Een document wordt een herinnering. En een herinnering wordt, jaren later, opnieuw een vraag.

Naast haar stond Thomas. Hij zei niets. Dat hoefde ook niet.

Geen blauwe gloed. Geen waarschuwing. Alleen de Eem, donker onder de nacht.

Het water lag stil toen Marieke de laatste map sloot.

Later die avond keerde Marieke terug naar de oever. Ze had het gevoel dat er één detail ontbrak. Niet een nieuw document, maar een verbinding tussen twee bestaande stukken. Thomas had haar eerder gewaarschuwd dat een onderzoeker soms verliefd wordt op een oplossing voordat alle feiten binnen zijn. Ze wilde die fout niet maken.

Ze legde de kaarten opnieuw naast elkaar en markeerde alleen wat werkelijk bewezen was. Daarna trok ze een tweede reeks lijnen voor wat slechts vermoed werd. Het verschil was groter dan ze had verwacht. Toch bleef de keuze in beide schema's overeind.

Thomas kwam binnen met een kopie uit een andere collectie. Hij zei dat hij niets nieuws had gevonden, maar het papier bewees het tegendeel. In de marge stond een korte aantekening die door een latere archivaris was toegevoegd. De zin verwees naar het Eemmeer. Niemand wist waarom.

Een kwartier lang spraken ze nauwelijks. Daarna zag Marieke dat Thomas haar aankeek. Hij vroeg of ze nog steeds dacht dat alles toeval was. Ze antwoordde dat ze het niet meer wist. Dat was voor haar een belangrijker antwoord dan een stellige conclusie.

Ze besloten de volgende ochtend de oudste bron opnieuw te bekijken. Niet vanuit hun huidige

kennis, maar alsof ze de tekst voor het eerst lazen. Misschien lag de sleutel niet in wat de schrijver wist. Misschien lag hij juist in wat hij onmogelijk kon weten.

Toen Marieke het licht uitdeed, zag ze in het raam kort een blauwe weerspiegeling. Ze draaide zich om. De kamer was leeg. Thomas stond al in de gang. Hij had dezelfde flits gezien.

Marieke legde het dossier open op tafel. De ruimte rond haar leek kleiner te worden naarmate de betekenis van de keuze duidelijker werd. het Eemmeer had altijd als een naam uit een ander verhaal gevoeld, maar nu stond die naam midden in hun onderzoek. Thomas schoof een tweede document naast het eerste. De formuleringen verschilden, de handschriften waren niet hetzelfde en de eeuwen lagen ver uit elkaar. Toch verwezen beide bronnen naar hetzelfde soort verschijnsel.

Ze besloten niets te interpreteren voordat ze de oorspronkelijke context hadden vastgesteld. Dat was moeilijker dan het klonk. Eén zin kon in een moderne reconstructie een heel andere betekenis krijgen dan de schrijver ooit had bedoeld. Marieke schreef daarom de historische tekst letterlijk over en zette haar eigen interpretatie eronder. Thomas wees op een klein woord dat ze eerst had overgeslagen. Het verwees niet naar een plaats, maar naar een tijdstip.

Dat detail veranderde de richting van het onderzoek. Als het verschijnsel alleen onder bepaalde omstandigheden kon optreden, verklaarde dat waarom eerdere getuigenissen elkaar leken tegen te spreken. Mensen hadden hetzelfde gezien, maar niet op dezelfde manier. De ene getuige beschreef licht. De andere sprak over geluid. Een derde had alleen een verandering in het water opgemerkt.

Buiten de oever werd het donker. Marieke keek naar het raam en dacht aan de mensen die eeuwen eerder dezelfde omgeving hadden gezien. Hun wereld was anders geweest, maar hun behoefte om een onbekend verschijnsel te verklaren was dezelfde. Thomas zei dat ze nu een keuze hadden: doorgaan met zoeken naar een geheim, of onderzoeken of er achter de verhalen een natuurlijke verklaring lag.

Marieke sloot het dossier. Ze wist al wat haar antwoord was. Niet omdat ze in het geheim geloofde, maar omdat te veel losse aanwijzingen inmiddels dezelfde richting op wezen.

Marieke keek naar het water en dacht aan alle mensen die voor haar dezelfde vraag hadden gesteld. Ze hoefde niet meer te weten wie als eerste het verschijnsel had gezien. Dat antwoord zou de betekenis van het onderzoek niet veranderen. De echte keuze lag in het heden. Ze konden de kennis publiceren en daarmee het risico vergroten, of haar beperken en vertrouwen op dezelfde voorzichtigheid die het geheim eeuwenlang had beschermd. Thomas vroeg wat ze wilde. Marieke antwoordde dat waarheid en geheimhouding niet altijd elkaars tegenpolen waren.

Aan de oever begrepen ze dat de waarheid geen enkel moment had waarop alles ineens duidelijk werd. Het was een reeks kleine zekerheden die uiteindelijk één beeld vormden. Claire had de

familiegeschiedenis verbonden met de kerk. Thomas had de techniek verbonden met de metingen. Marieke had de historische lijnen samengebracht. Ecco had laten zien wat er kon gebeuren als iemand de grens overschreed. Nu moesten ze bepalen wat hun eigen verantwoordelijkheid was. De kennis kon niet meer ongedaan worden gemaakt. Alleen het gebruik ervan konden ze nog beïnvloeden.

Thomas vroeg haar of ze spijt had dat ze was begonnen. Marieke keek naar het water. Ze dacht aan Claire, aan Harting, aan Rutgers, aan de mensen die eeuwen eerder dezelfde waarschuwing hadden geprobeerd door te geven. Ze antwoordde dat ze geen spijt had. Maar ze had wel geleerd dat niet iedere waarheid openbaar hoefde te worden om waar te zijn. Sommige kennis moest eerst worden begrepen voordat zij veilig kon worden gedeeld. Thomas pakte haar hand. Achter hen bleef het archief gesloten. Voor hen lag de ochtend.

De eerste zonnestralen verschenen boven het water. Marieke dacht aan de vraag die haar maanden eerder had beziggehouden: wat was er werkelijk gebeurd? Nu wist ze dat die vraag te klein was geweest. Geschiedenis was geen afgesloten kamer waarin één antwoord lag te wachten. Het was een netwerk van keuzes, fouten, waarschuwingen en herinneringen. Mensen hadden geprobeerd de kennis te bewaren, anderen hadden geprobeerd haar te gebruiken en weer anderen hadden haar uit angst verborgen. Geen van hen had het volledige verhaal gekend.

Thomas keek naar haar. Hij vroeg wat ze met de documenten zouden doen. Marieke antwoordde dat ze de historische bronnen zouden publiceren, maar de technische parameters niet. Niet zolang niet duidelijk was hoe de gevolgen konden worden beheerst. Claire had daar al mee ingestemd. Ecco zei niets. Hij wist dat hun beslissing zijn toekomst misschien veranderde.

Op tafel lag de oude sleutel. Het metaal ving het eerste licht.

Marieke stopte hem terug in de envelop.

Niet omdat ze bang was voor de waarheid.

Maar omdat ze eindelijk begreep dat kennis soms pas werkelijk veilig wordt wanneer iemand de moed heeft om haar niet meteen te gebruiken.

Ze liepen samen van het water weg. Achter hen bleef de Eem rustig, alsof er nooit iets was gebeurd. Marieke wist dat de rust niet betekende dat het gevaar verdwenen was. Het betekende alleen dat het moment voorbij was. Misschien zou het eeuwen duren voordat de omstandigheden opnieuw samenkwamen. Misschien niet.

Thomas zei dat ze de berekeningen op een veilige plaats moesten bewaren. Marieke knikte. Ze zouden de geschiedenis vertellen zonder een gebruiksaanwijzing voor het venster te publiceren. Dat was geen verraad aan de wetenschap. Het was juist een vorm van wetenschappelijke verantwoordelijkheid.

Bij de auto draaide Marieke zich nog eenmaal om.

Aan de horizon verscheen een korte blauwe glans.

Ze zei niets.

Thomas zag hem ook.

Maar deze keer liepen ze door.

Eenmaal in de auto keek Marieke naar haar notitieboek. De eerste zin stond er nog steeds: zoek niet naar de plaats, zoek naar het moment. Ze sloeg het boek dicht. Nu begreep ze waarom die zin zo belangrijk was geweest. Het geheim zat nooit alleen in de bron, de kerk of de documenten. Het zat in de samenloop van omstandigheden.

Thomas startte de motor.

Voor hen lag een nieuwe dag.

Achter hen bleef een geschiedenis die eindelijk niet langer om een antwoord vroeg, maar om verantwoordelijkheid.

En diep onder het water bleef de oerbron stromen.

Marieke glimlachte. Ze wist dat het verhaal niet werkelijk voorbij was. Maar voor het eerst hoefde dat ook niet. Sommige mysteries waren niet bedoeld om eindeloos te worden opgelost. Soms was het voldoende om te weten waar de grens lag.

Ze keek nog één keer naar het water.

Daarna reed de auto weg.

In de verte verdween het licht boven de Eem. Niemand kon zeggen of het werkelijk was geweest wat zij dachten te zien. Maar Marieke hoefde het niet meer te bewijzen.

Ze had geleerd dat sommige waarheden juist sterker worden wanneer je ze niet forceert.

De Eem bleef achter hen.

De stilte volgde hen naar huis. Geen antwoord, geen bewijs en geen belofte kon veranderen wat ze hadden geleerd. De tijd bleef bewegen. Het water bleef stromen. En het geheim bleef bestaan.

HOOFDSTUK 1

Claire

En ergens, eeuwen later, zou iemand proberen dat moment opnieuw te vinden.

Maar het protocol was geen machine. Het was een herinnering aan een moment waarop de natuur zichzelf even vergat.

Binnen één familie kreeg het een naam: het Eemien Protocol.

Daar begon iets wat generaties later als een legende zou worden doorgegeven.

De steen lag er al lang. Een mens had hem ooit meegenomen. Een vader had hem weggegooid omdat hij dacht dat het waardeloze gesteente was. De steen was teruggekeerd naar het water.

Een klein organisme reageerde.

Een dunne laag water begon te bewegen zonder dat er boven het meer wind stond. In het sediment verscheen een zwakke blauwe gloed. Rond een donkere steen vormde zich een patroon van licht, zo kort dat het nauwelijks een gebeurtenis genoemd kon worden.

Toen veranderde de temperatuur.

Diep onder het oppervlak lag de bodem van het meer in volledige duisternis. Geen maanlicht bereikte deze diepte. Alleen de druk van eeuwen water rustte op sediment, schelpen en steen.

Het water was donkerder dan de hemel.

Eemmeer een nacht zonder datum

Onder het water

PROLOOG

HOOFDSTUK 2

Het woord dat bleef hangen

Die avond zei Claire en Marieke niets over angst. Niemand wilde de eerste zijn die het woord uitsprak. Maar iedereen wist dat het onderzoek inmiddels een andere vraag stelde. Niet meer alleen: wat was er onder de Eem gebeurd? Maar ook: wie had er eeuwenlang belang bij gehad dat niemand het antwoord vond?

Maar voorzichtigheid had een grens. Wanneer een map verdween nadat zij ernaar hadden gevraagd, wanneer een onbekende hun route bleek te kennen of wanneer een naam uit twee verschillende eeuwen opnieuw opdook, werd zwijgen geen bescherming meer. Het werd een risico.

Claire en Marieke wist op dat moment nog niet welk deel van het verhaal het belangrijkste zou blijken. De documenten leken afzonderlijk onschuldig. Pas wanneer ze naast elkaar werden gelegd, ontstond een tweede betekenis. Dat was het gevaar van het onderzoek: iedere nieuwe vondst maakte de oude vondsten niet kleiner, maar groter.

Voorlopig hadden ze slechts één zekerheid: Marieke ziet de naam Rutgers opnieuw in een document dat zij jaren eerder zonder betekenis had gelezen.

Die nacht bespraken de drie hun bevindingen. Niemand sprak nog over een complot. Dat woord zou het denken te gemakkelijk maken. Ze spraken over patronen, over belangen en over kennis die door families kon worden bewaard. Maar onder die zakelijke woorden zat een andere angst: als iemand eeuwenlang iets verborgen had gehouden, zou diezelfde iemand er dan voor terugdeinzen om dat opnieuw te doen?

De tegenwerking bleef klein genoeg om te ontkennen. Een deur die dichtbleef. Een afspraak die veranderde. Een document dat niet op de afgesproken plek lag. Een onbekende blik die net te lang bleef hangen. Marieke schreef alles op. Niet omdat ze al wist dat ze gevolgd werd, maar omdat ze zichzelf niet wilde toestaan later te twijfelen aan haar eigen herinnering.

Claire bewoog tussen hen in. Zij kende de wereld waaruit Maarten kwam, maar niet de hele geschiedenis ervan. Soms herkende ze een familienaam of een manier van spreken. Soms wist ze precies wanneer een Rutgers iets verzwegen. Dat maakte haar waardevol, maar ook kwetsbaar. Ze begon zich af te vragen of haar huwelijk ooit werkelijk alleen een huwelijk was geweest.

Thomas dacht daar anders over. Hij wilde een meetbaar verband voordat hij conclusies trok. Toch merkte hij dat ook hij inmiddels naar dezelfde details zocht als Marieke. Wanneer zij een datum noemde, keek hij naar de financier. Wanneer zij een naam vond, controleerde hij de herkomst van het papier. Hun samenwerking werd daardoor vanzelf intiemer.

Claire komt na haar scheiding van Maarten bij Marieke uit om te praten. De naam Rutgers valt terloops. Marieke herkent hem uit oude Eemstukken. De ontdekking voelde nog niet als een doorbraak. Daarvoor was het bewijs te fragmentarisch. Maar juist de fragmenten maakten Marieke onrustig. Ze wist uit jaren archiefonderzoek dat een geschiedenis zich zelden in één

document liet betrappen. De waarheid zat meestal verspreid over brieven, rekeningen, kaarten en stiltes.

DE ONTMOETING DIE GEEN TOEVAL WAS

Marieke Hagen bleef na het openen van de envelop enkele seconden roerloos zitten.

Het briefje bevatte maar vier regels.

E-27 IS NOOIT VERDWENEN.

HET IS ALTIJD BEWAARD.

IEMAND WEET WAAR.

Kom alleen.

Ze las de regels opnieuw. Niet omdat ze ze niet begreep, maar omdat ze probeerde te ontdekken waarom de laatste zin haar zo onrustig maakte.

De afzender ontbrak. Geen datum, geen naam en geen uitleg. Alleen een klein teken onderaan: drie punten en één lijn.

Marieke kende dat teken.

Ze had het jaren geleden voor het eerst gezien tijdens haar onderzoek naar oude waterkaarten van de Eem. Toen had iemand haar gezegd dat ze te veel verbanden zag en moest leren onderscheid te maken tussen een aanwijzing en een patroon dat ze zelf in een document wilde lezen.

Die iemand was Thomas Veldman geweest.

Ze had hem niet voor het eerst ontmoet. Dat was juist het probleem.

Thomas en Marieke hadden elkaar jaren eerder leren kennen tijdens een gezamenlijk onderzoek naar historische waterwerken rond de Eem. Hij werkte toen als docent en onderzoeker; zij was bezig met haar eerste grote historische onderzoeksproject. Thomas stelde vragen waarop Marieke liever antwoorden had gegeven. Marieke zag verbanden die Thomas te snel wilde relativiseren.

Toch waren ze blijven samenwerken.

Tot die ene avond.

Een oud document had een reeks cijfers bevat die volgens Marieke onmogelijk toevallig kon zijn. Thomas had haar gewaarschuwd niet vooruit te lopen op de feiten. Zij had zijn voorzichtigheid toen ervaren als gebrek aan vertrouwen.

Daarna waren hun wegen uit elkaar gegaan.

Niet met ruzie. Dat was bijna erger.

Ze hadden elkaar sindsdien nog enkele keren gezien. Een toevallige ontmoeting in Utrecht. Een lezing in Amersfoort. Een korte koffie na een bijeenkomst over de Eem. Steeds was er hetzelfde vreemde gevoel geweest: alsof hun gesprek nooit werkelijk was afgelopen.

En nu stond zijn naam op het briefje dat zij niet van hem had gekregen.

Marieke schoof de envelop dicht.

Op dat moment ging haar telefoon.

Thomas.

Ze nam niet direct op.

Het scherm bleef trillen op tafel. Toen stopte het.

Een bericht verscheen.

Ik weet dat je E-27 hebt gevonden.

Marieke voelde haar maag samentrekken.

Ze typte: Hoe weet jij dat?

Het antwoord kwam vrijwel onmiddellijk.

Omdat ik dezelfde fout heb gemaakt als jij.

Ze staaarde naar de zin.

Daarna volgde een tweede bericht.

Ik heb het destijds niet geloofd.

Een derde.

Nu wel.

Marieke stond op.

Buiten hing een lage bewolking boven de haven. De Eem was donker en vrijwel bewegingloos.

Ze dacht aan het laatste gesprek dat ze jaren geleden met Thomas had gevoerd.

Je zoekt naar één oorzaak, had hij toen gezegd.

Misschien is er geen oorzaak.

Misschien moet alles tegelijk gebeuren.

Toen had ze hem niet willen geloven. Nu lag er een briefje op haar tafel dat precies dezelfde gedachte leek te volgen.

Een uur later stond ze aan de haven.

Thomas was er al.

Hij stond met zijn handen in de zakken van zijn jas en keek over het water. Toen hij haar zag, glimlachte hij kort.

Niet verrast.

Alsof hij wist dat ze zou komen.

“Je bent nog steeds te laat,” zei hij.

Marieke keek hem aan.

“En jij bent nog steeds irritant voorzichtig.”

Zijn glimlach werd iets breder. Voor een paar seconden waren ze weer terug in de tijd waarin ze elkaar hadden leren kennen.

Maar het gevoel verdween snel.

Thomas haalde een gevouwen kopie uit zijn jas.

“Ik heb iets gevonden.”

Marieke pakte het papier niet aan.

“Waarom heb je me niet eerder gebeld?”

Thomas keek naar het water.

“Omdat ik eerst zeker wilde weten dat jij er niets mee te maken had.”

“Waarmee?”

Hij keek haar nu recht aan.

“Met E-27.”

Een bootmotor klonk in de verte.

Thomas vouwde het papier open. Het was een oude archiefkopie. Onderaan stond een naam die Marieke onmiddellijk herkende.

Pieter Harting.

Daarachter stond een jaartal.

2065.

Marieke keek nogmaals.

“Dat kan niet.”

“Dat zei jij vroeger ook.”

“En jij zei dat ik naar een fout keek.”

“Dat dacht ik toen.”

“En nu?”

Thomas antwoordde niet.

Hij wees naar de overkant van de haven.

Daar stond een donkere auto.

De motor draaide.

De auto stond er niet toevallig.

Marieke keek naar Thomas.

“Wie is dat?”

“Ik weet het niet.”

“Je liegt.”

Hij zweeg.

Dat was het moment waarop Marieke beseftte dat er iets veranderd was. Niet alleen in het onderzoek. Ook tussen hen.

Vroeger had ze hem vertrouwd omdat hij haar afremde.

Nu wist ze niet meer of hij haar tegenhield om haar te beschermen, of omdat hij iets wist wat zij nog niet mocht weten.

De donkere auto reed langzaam weg.

Thomas keek hem na.

“We moeten hier niet blijven.”

“Waarom?”

Hij vouwde het document dicht.

“Omdat degene die dit briefje naar jou heeft gestuurd, wilde dat jij hier zou zijn.”

Marieke voelde een koude rilling.

“En als dat zo is?”

Thomas keek haar aan.

“Dan was onze ontmoeting vandaag waarschijnlijk geen ontmoeting.”

“Wat dan?”

“Een volgende stap.”

Boven de Eem rommelde de eerste donder.

Marieke keek naar het water. Heel even leek er diep onder het oppervlak een blauwe flits zichtbaar.

Ze knipperde.

Niets.

Maar Thomas had het ook gezien.

Hij zei niets.

Dat maakte haar banger dan de lichtflits zelf.

Bij de vierde aansluiting schoof ze haar stoel achteruit.

Ze keek naar de reeks en voelde geen triomf.

Alleen zekerheid.

E-27 was geen los archiefnummer.

Het was een spoor.

En Thomas had haar zojuist laten begrijpen dat iemand anders dat spoor al veel langer volgde.

Op haar telefoon verscheen één nieuwe melding.

Geen nummer.

Geen naam.

Alleen een zin.

JULLIE HEBBEN ELKAAR AL EERDER GEVONDEN.

Daaronder verscheen een tweede regel.

NU MOETEN JULLIE ONTDEKKEN WAAROM.

Op dat moment wisten geen van beiden dat juist deze naam hun leven zou veranderen.

Ze had hem eerder gezien in oude Eemstukken. In een financiële aantekening waarvan ze destijds had aangenomen dat het een toevallige familienaam was.

Marieke keek op. Niet vanwege Maarten. Vanwege de naam.

'Rutgers,' zei Claire uiteindelijk. 'Dat is zijn naam. Maar soms heb ik het gevoel dat ik die naam nooit echt heb leren kennen.'

De scheiding had haar uitgeput. Niet alleen door wat er tussen hen was gebeurd, maar door de manier waarop Maarten de laatste maanden steeds meer op zijn eigen familie was gaan lijken: gesloten, beheerst, onmogelijk te lezen.

Pas na bijna een uur sprak Claire over Maarten.

Claire had tijdens hun studententijd al geweten dat ze bij Marieke terecht kon. Ook nu hoefde ze niet uit te leggen waarom ze binnenkwam.

'Natuurlijk.'

'Kan ik langskomen?'

Marieke kende de stilte aan de andere kant van de lijn nog voordat Claire iets zei.

Niet omdat ze een document had gevonden. Niet omdat ze iets van de Eem wilde weten. Ze belde omdat haar huwelijk was geëindigd en ze niet wist waar ze anders heen moest.

Claire belde op een dinsdagmiddag.

Bunschoten Spakenburg, heden

CLAIRE

Thomas Veldman was voor Marieke al jaren de man bij wie ze aanklopte wanneer een archiefstuk weigerde te vertellen wat het werkelijk betekende. Hij was archivaris, maar hij gedroeg zich nooit als een poortwachter. Hij liet haar juist verder kijken. Een ontbrekende naam was voor hem geen dood spoor, maar een vraag. Een verkeerde datum was geen fout, maar een mogelijke aanwijzing.

Ze had zichzelf lang wijsgemaakt dat ze vooral voor zijn kennis terugkwam. De laatste tijd wist ze dat dit niet meer helemaal waar was.

Marieke merkte dat haar eerste reactie op Claire niet nieuwsgierigheid was, maar bescherming. Ze kende haar vriendin lang genoeg om te weten wanneer een verhaal werd verteld en wanneer iemand alleen probeerde te voorkomen dat hij instortte. Toch was het juist de naam Rutgers die iets anders in haar wakker maakte. Niet een antwoord, maar een herinnering aan oude archiefdozen, onverklaarde verwijzingen en namen die steeds opduikten waar ze volgens de catalogus niets te zoeken hadden.

Thomas kende dat deel van haar. Hij wist dat haar nieuwsgierigheid soms sterker was dan haar voorzichtigheid. Misschien was dat ook waarom ze hem jaren geleden was gaan vertrouwen. Hij probeerde haar niet kleiner te maken wanneer ze te ver dacht. Hij dwong haar alleen terug naar het bewijs.

Ze voelde opnieuw hoe gevaarlijk vertrouwd dat was.

Claire had haar stem veranderd toen ze de naam Rutgers uitsprak. Marieke hoorde het onmiddellijk. Het was niet alleen schaamte over een mislukt huwelijk. Er zat iets anders onder: de angst dat ze jarenlang naast iemand had geleefd zonder ooit te hebben geweten wie hij werkelijk was. Dat gevoel herkende Marieke. Niet uit haar eigen huwelijk, maar uit archieven. Mensen konden naast een geheim leven zonder het te herkennen, juist omdat het geheim onderdeel was geworden van hun dagelijkse werkelijkheid.

Thomas kwam later binnen met een doos onder zijn arm. Hij keek naar Claire, toen naar Marieke.

"Je hebt hem gevonden."

Marieke fronste. "Wie?"

"De naam die je al die tijd hebt gezocht."

Hij zette de doos neer.

"Niet de persoon. Het patroon."

Marieke voelde de spanning in haar buik. Ze wist dat Thomas gelijk had. Het onderzoek was niet begonnen met Rutgers. Maar Rutgers was nu overal waar zij naar keek.

HOOFDSTUK 3

De bron

Die avond zei Claire niets over angst. Niemand wilde de eerste zijn die het woord uitsprak. Maar iedereen wist dat het onderzoek inmiddels een andere vraag stelde. Niet meer alleen: wat was er onder de Eem gebeurd? Maar ook: wie had er eeuwenlang belang bij gehad dat niemand het antwoord vond?

Claire wist op dat moment nog niet welk deel van het verhaal het belangrijkste zou blijken. De documenten leken afzonderlijk onschuldig. Pas wanneer ze naast elkaar werden gelegd, ontstond een tweede betekenis. Dat was het gevaar van het onderzoek: iedere nieuwe vondst maakte de oude vondsten niet kleiner, maar groter.

Voorlopig hadden ze slechts één zekerheid: Claire vraagt zich af waarom Maarten haar nooit over zijn familie heeft verteld.

Claire en Marieke ontdekken dat Maarten werkelijk uit de oude Rutgersfamilie stamt. Ze besluiten eerst zelf te begrijpen waarom de naam Rutgers steeds terugkeert. De ontdekking voelde nog niet als een doorbraak. Daarvoor was het bewijs te fragmentarisch. Maar juist de fragmenten maakten Marieke onrustig. Ze wist uit jaren archiefonderzoek dat een geschiedenis zich zelden in één document liet betrappen. De waarheid zat meestal verspreid over brieven, rekeningen, kaarten en stiltjes.

“Wat als we niet zoeken naar een deur?” vroeg Thomas uiteindelijk. “Wat als we zoeken naar een moment?” Marieke keek hem aan. Het idee paste bij alles wat ze inmiddels had gezien: de drie verwijderde dossiers, E-27 is nooit verdwenen en de foutieve jaartalvermelding van Pieter Harting. Geen enkel onderdeel hoefde het wonder te veroorzaken. Misschien was juist de combinatie de sleutel. Dat maakte het mysterie minder magisch, maar niet minder angstaanjagend. Integendeel. Want wat natuurlijk was, kon opnieuw gebeuren.

Thomas legde een kaart naast het document. Buiten lag de Eem stil. Het water leek niets met de zaak te maken te hebben, maar Marieke wist inmiddels beter. de foutieve jaartalvermelding van Pieter Harting wees naar de drie verwijderde dossiers, terwijl E-27 is nooit verdwenen een tweede lijn vormde. Geen van de aanwijzingen bewees iets afzonderlijk. Samen vormden ze wel een vraag die steeds moeilijker te ontwijken werd. Wie had de eerste verbinding gelegd, en waarom had niemand hem daarna duidelijk benoemd?

“Wat als we het helemaal verkeerd bekijken?” vroeg Thomas. Marieke keek op. “Hoe bedoel je?” Hij wees op de kaarten. “We zoeken naar één oorzaak. Misschien is er geen oorzaak. Misschien moet alles tegelijk gebeuren. Water, wind, druk, temperatuur, elektrische activiteit. Misschien is geen enkel onderdeel bijzonder. Alleen de combinatie.” Marieke keek naar E-27. “Een venster.” Thomas knikte. “Geen deur die iemand opent. Een moment dat zichzelf opent.”

Buiten veranderde het licht. De Eem lag rustig, maar Marieke had geleerd om water niet langer als decor te zien. Water onthield geen verhalen; mensen deden dat. Mensen gaven verhalen door

totdat niemand meer wist waar feit eindigde en legende begon. Misschien was dat precies waarom het mysterie zo lang had kunnen bestaan. Niet omdat het perfect verborgen was, maar omdat het telkens opnieuw een beetje werd vergeten. Twijfel werd zo onderdeel van haar onderzoek, al wist ze dat ze haar gevoel nooit als bewijs mocht gebruiken.

Thomas kwam naast haar staan. "Je kijkt alsof je een antwoord hebt gevonden." Marieke schudde haar hoofd. "Nee. Ik heb een betere vraag." Hij glimlachte. "Dat klinkt gevaarlijker." Ze vertelde hem wat haar dwarszat. Geschiedenis kwam nooit zonder mensen tot ons. Iemand schreef een zin op. Iemand koos een woord. Iemand besloot een document te bewaren. En soms besloot iemand juist niets op te schrijven. De gestolen toegang was daarom niet alleen een praktisch probleem, maar ook een psychologisch probleem. Hoe meer ze vond, hoe minder zeker ze wist wie ze kon geloven.

Marieke bleef nog een tijd op de dossierkast. Ze keek niet meer naar de afzonderlijke documenten, maar naar de volgorde waarin ze in haar onderzoek waren verschenen. Een historicus probeert normaal gesproken te reconstrueren wat er gebeurd is. Nu moest zij daarnaast begrijpen waarom bepaalde informatie bewaard was gebleven en andere informatie juist niet. E-27 was daardoor geen losse aanwijzing meer. Het was een spoor van selectie. Iemand had ooit bepaald wat belangrijk was; iemand anders had het misschien opnieuw geïnterpreteerd. Tussen die twee momenten kon een hele waarheid verdwijnen.

En tenslotte:

Daarna:

Diezelfde avond ontving ze een bericht.

Maar iemand keek mee.

Niet opvallend.

Niet abrupt.

Toen Marieke naar buiten kwam, startte hij.

Buiten het archief stond een donkere auto.

E-28.

E-27.

E-23.

Marieke schreef drie codes op.

En achter zijn naam stond opnieuw:

Toch stond zijn naam er.

Dat kon niet.

"Pieter Harting."

De archivaris antwoordde:

"Wie heeft dit geschreven?"

Marieke keek naar het scherm.

Het organisme lijkt in staat zelfstandig elektrische stroom te genereren.

Daaronder:

Het onderzochte biologische materiaal vertoont eigenschappen die niet overeenkomen met eerder gedocumenteerde organismen.

Hij scrolde.

"Er staat nog iets."

De archivaris keek mee.

Biologisch materiaal.

Thermische anomalieën en elektromagnetische metingen.

Onderzoeksrapport locatie Eemmeer.

Er was ook de gestolen toegang tot het dossier dat telkens terugkeerde. Marieke voelde hoe haar professionele afstand langzaam veranderde in iets persoonlijkers. Ze vertrouwde Thomas niet omdat hij altijd gelijk had. Juist omdat hij bereid was haar tegen te spreken wanneer haar enthousiasme haar onderzoek dreigde over te nemen. "Als je mij ooit moet tegenhouden," zei ze, "doe het dan." Thomas keek haar aan. "Dat beloof ik." Het was een eenvoudige afspraak. Maar voor beiden had ze inmiddels meer betekenis dan een gewone afspraak tussen onderzoekers.

De omschrijvingen waren kort.

Verwijderd.

Niet verloren.

Niet vernietigd.

Drie dossiers ontbraken.

De toegang tot het document was beperkt.

De Dr. Dioscorides.

Maar toen verscheen de titel.

"Wat als we het helemaal verkeerd bekijken?" vroeg Thomas. Marieke keek op. "Hoe bedoel je?" "We zoeken naar één oorzaak. Misschien is er geen oorzaak." Hij wees op de kaarten. "Misschien moet alles tegelijk gebeuren. Water, wind, druk, temperatuur, elektrische activiteit. Misschien is geen enkel onderdeel bijzonder. Alleen de combinatie." Marieke dacht aan E-27 IS NOOIT VERDWENEN. "Een venster." Thomas knikte. "Precies. Geen deur die iemand opent. Een moment dat zichzelf opent."

Dat moest het zijn.

Een fout.

Marieke lachte eerst.

Pieter Harting 2065.

Maar toen verscheen iets wat niet kon kloppen.

Het Eemien.

De Eem.

Schelpen.

Negentiende eeuw.

Utrecht.

Ze zocht Pieter Harting op.

Het stond op het briefje.

Eemien.

Marieke werd wakker met één woord in haar hoofd. En met het gezicht van Thomas. Niet omdat ze hem gisteren voor het eerst had gezien, maar juist omdat ze hem al jaren kende en nog steeds niet wist waarom hun wegen telkens opnieuw naar dezelfde plaats terugkeerden.

Bunschoten, de volgende ochtend

Bunschoten, heden